

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul IV. — No. 20.

16 Maiu 1899

PENTRU „PATRIS”

În jurnalul «Patris» de Duminecă sunt două anunțuri, fără importanță prin ele însăși, dar însemnate prin modul cum sunt împărțite cetitorilor săi.

Aceste informațiuni privesc una pe d-l Bebi, care la Ruscuc a deschis o bancă sub firma Bebi și Fii, iar cealaltă pe d-l Maltu care s'a căsătorit la Odesa. Particularitatea acestui jurnal și ceea ce ne-a făcut să scriem aceste câteva rânduri, este naționalitatea greacă pe care le o atribuie amândorora.

Dacă «Patris» ar fi făcut-o aceasta din necunoștință de cauză ; dacă a făcut-o numai din faptul că nu știau că, Bebi este născut și crescut la Nijopole, unde nu e nici picior de grec — și că Maltu își are origina la Gopeși, orașel curat românesc, aducându-i cele de mai sus la cunoștință n'am mai fi adăugat nimic.

Știm însă că aceasta e o sistemă la domnia lor, știm că ei sfidează adevărul, numai posedați de ideea «marei Grecii» de aceia credem că e bine să le dăm oare-cari lămuriri:

Este adevărat că mulți dintre Români și din ceilalți creștini din Macedonia simpatizează cu propaganda

greacă, dar să nu-și facă iluzii cei dela Patris, majoritatea o face aceasta din recunoștință pentru biserică greacă, care le-a fost un sprijin contra Turcilor, iar nu pentru ideile pe cari le întrupează ea astăzi. Chiar absolvenții școalelor noastre nu sunt vrăjmașii propagandei grecești pentru că știu că ea a folosit odată Românilor din acele părți, iar astăzi când sentimentul național a început să-și ia avânt printre Români, Grecismul nu ne poate fi de loc vătămător.

De aci și pînă la o înțelegere deplină între noi și propaganda greacă nu e decît un pas, dar contra acestei înțelegeri luptă cu îndărătnicie presa greacă, în dauna celor două propagande :

Românismul a făcut mult de 30 de ani în Macedonia : avem peste o sută de școli primare, avem două gimnazii, un liceu, autoritățile turcești s'au văzut silite să ne recunoască Eforiile, se vorbește de atîția ani de un episcopat românesc la Constantinopol și totuși ziarele grecești pînă și «Patris» din Capitală continuă să ne conteste existența și-i dă cu «omogenis» ori de cîte ori e vorba de un român din Macedonia.

Nu suntem fanatici dar atîta rea voință nu poate să ne lase indiferenți.

Cînd știm că tot ce să dă de grecesc în Macedonia nu e decît al nostru; cînd știm că nu e nici o școală, nici o biserică grecească în Macedonia care să nu fie susținută cu banii Românilor, cînd știm că majoritatea enoriașilor patriachiei din Constantinopol sunt Români; cînd istoricii greci chiar, ne spun că mulți voinici români au perit pentru liberarea Greciei, purtarea dușmănoasă a ziarelor grecești ne revoltă.

Atitudinea aceasta putea să fie legitimă între 1866—1876 cînd propaganda română turburîndu-le pentru prima dată visarea, ei nu vedeau încă realitatea; dar astăzi! Astăzi ignorarea aceasta a adevărului e nepermisă și periculoasă:

Pe cînd jurnalele grecești ne ignorază, iar agenții lor ne persecută, pe cînd noi ne sforțăm să paralizăm mișcările lor ca să ne apărăm, propaganda bulgară merge ne turburată înainte în detrimentul nostru și al Grecilor.

Citez numai cîteva exemple:

Metropolia din Pelagonias a pierdut biserica «Sf. Nedela» din Bitolia și mai toate monastirile din prejur, pe cari le-au luat Bulgarii;

Archieleul din Preaspa a trebuit să-și mute reședința dela Ochrida — unde i-a luat locul un archieleu bulgar — și era să piarză și bogata monastire «sf. Naum», dacă nu erau Români;

Bulgarii ne-au luat o mulțime de locuri la consiliile județene, la tribunale, etc.

Dacă aceste cîte-va deslușiri vor putea să îndrumeze pe cei dela «Patris» ne va părea bine.

Cotnar.

MAGHIARIA MAARE...

Zilele acestea partidele germane au discutat la Viena asupra stabilirii unui program comun de revendicațiuni naționale.

În timpul acesta circulau fel de fel de știri prin ziarele vieneze despre pretinsul conținut al acestui program. În acest timp, *Vaterland* aduse știrea că partidele ar fi primit între altele și ideia că *Galiția*, *Dalmația* și *Bucovina* să fie desfăcute de către Austria și legate de Ungaria.

Atîta le-a trebuit Maghiarilor și iată-i că răscolesc arhivele și bibliotecile spre a-și construi și oarecare temeieri istorice pentru această eventualitate.

Budapesti Hirlap ocupîndu-se cu acest program al Germanilor, zice, că pe Maghiari îi interesează foarte de aproape și că atunci Ungaria ar fi fericită să vadă «reîncorporîndu-se la imperiul Sf. Stefan *Galiția*, *Bucovina*, apoi *Dalmația* și în fine *Bosnia* și *Herțegovina*».

Farmecul acestui *vis încîntător* ispitește pe Maghiari să creadă chiar în posibilitatea realizării unei transformări atît de cutezate în monarhie și foaia din chestiune se sufucă strașnic pentru a dovedi, «pe base geografice și de drept public», că o ast-fel de transformare e chiar posibilă. Iată cum:

Dalmația, dela 1105 sub regele Kalman, figurează între provinciile maghiare. Numai la 1432 regele Sigismund a cedat-o Veneției, de unde iarăși s'a retrocedat și dela 1816 Ungaria ridică pretensiunea la retrocedarea provinciei cucerite, care drept s'a recunoscut Ungariei la 1868 în pactul croat.

Galiția figurează în titlul regelui Bela III la 1185. Nimeni nu trage la îndoială, că *Galiția* este provincie polonă, însă la 1772, cînd s'a împărțit Polonia, Maria Teresia a luat-o în posesiunea ei ca regină

ungară și dieta din 1791 a pretins prima oară reîncorporarea ei la Ungaria.

Bucovina a încorporat-o la Ungaria Ludovic cel Mare prin jurământul de fidelitate al voevodului Bogdan și la prima împărțire a Poloniei Kaunitz, «pe basa pretenșiunii coroanei Ungare la Moldova», a pretins Bucovina dela Rusia.

Bosnia a cîștigat-o Ungaria Bela cel Orb și s'a numit rege al Ramei.

Gazeta Transilvaniei rezumînd acest articol, face reflecțiunea:

Ast-fel se încearcă foaia ungurească a justifica dreptul de posesiune al Ungariei la aceste provincii și în extasul ei se măgulește cu aceea, că încorporîndu-se aceste provincii la coroana Sf. Stetan, Ungaria de azi s'ar înmulți c'un teritoriu de 152.800 kilom. pătrați și c'opoporațiune de 9.349.925 locuitori, — iar în fine declară cu toată serioșitatea, că «*pe baza aceasta Germanii austriaci pot să găsească alianța cu Ugurii*».

Noi din parte-ne credem, că atunci cînd s'ar realiza această monstruoasă federație, Statul maghiar își va trăi traiul.

Dar programul comun al Germanilor nici nu vorbește despre trecerea acestor țări sub coroana Sf. Stefan, și Maghiarii n'au făcut decît să se blameze, ticluind combinații fantastice pe baza unei informații greșite a unui ziar vienez.

DELA SECȚIA PREDEAL

Ziua de 10 Maiu a fost serbată în localitate cu dragoste și însuflețire.

La Tedeumul oficiat de Par. Arch. Dionisie în biserica Domnească din Bușteni, asistat de Par. Ieromonachul Carp și de corul școalei condus de harnicul învățător d-l A. M. Mihăilescu, au luat parte: autoritățile civile și militare, d-l V. A. Ure-

che cu Doamna, fabricanții și toate persoanele marcante din Predeal, Azuga și Bușteni.

Popor și țărance îmbrăcate în haine de sărbătoare, precum și membrii Ligei din secția Predeal, înălțînd rugi către cel Atotputernicul pentru sănătatea și viața îndelungată a M. S. Carol I, prea iubitul și gloriosul nostru rege.

* * *

După terminarea serviciului divin, membrii Ligii, mai dinainte convocați pentru această zi s'a întrunit în localul școalei din Bușteni în adunare generală extraordinară.

D-l Igiroșeanu, președintele secției, deschizînd ședința, arată scopul întruniri și roagă pe d-l V. A. Ureche care dimpreună cu doamna, onorase secțiunea cu prezența domniilor-lor, să bine-voiască a presida această adunare.

Ilustrul patriot, ocupînd fotoliul președential, vorbește în aplausele auditorului, așa cum numai d-sa știe să vorbească, îndemnînd la iubirea către patrie și tron și arătînd importanța și marea chemare a Ligii.

Intrîndu-se apoi în ordinea de zi, după o discuțiune prealabilă între Par. Arch. Dionisie și d-l A. M. Mihăilescu, se procede la alegerea delegaților pentru al VIII congres al Ligii, care se va ține la București la 6 luna viitoare, și se alege cu unanimitate:

- D-nii I. G. Babeș
- » S. P. Igiroșeanu
- » A. M. Mihăilescu

Continuîndu-se cu ordinea de zi fixată, d-l Mihăilescu dă cetire raportului scris de d-l I. G. Babeș, asupra congresului din anul trecut, și adresat președintelui acestei secții de către d-sa și d-nii A. M. Mihăilescu și d. Ripeanu, în calitatea lor de delegați la congresul al VII, al cărui text este următorul:

Domnule Președinte,

Al 7-lea congres al Ligii Culturale, s'a ținut în ziua de 24 Maiu, în sala Ateneului din București.

Drept dare de seamă despre decursul Congresului și despre rezoluțiunile luate de acesta, vă presintăm d-le. Președinte, în calitatea noastră de delegați ai secțiunii Predeal, raportul de față.

* * *

Congresele Ligii cu caracterul lor serios, fac totdeauna impresiunea unor parlamente desăvârșite, în adevărata accepțiune a cuvântului.

Ordinea și urbanitatea, fondul și serioșitatea debaterilor, ne dau măsura perfectă a importanței instituțiunii noastre și imaginea conștiinței marel ei chemări.

Neapărat că această impresiune ar fi mai vie și importanța Ligii s'ar pune și mai plastic în relief, dacă numărul delegaților ar atinge miia și nu numai suta, cum să întâmplă acum; dacă, cu alte cuvinte, Liga ar număra, în raport cu menirea ei, mai multe zeci de mii de membrii sinceri și devotați.

Dar precum toate acțiunile mari, devenite mai în urmă apanagiul poporului întreg, s'au început dintru întâiu numai de un număr restrâns de persoane și precum instituțiunea noastră este d'asemenea numai la început, n'avem motiv de îngrijire, ci bună și nestrămutată credință, că numărul membrilor va spori cu sutele și cu miile, pe măsură ce idealul profesat de Ligă, va pătrunde în masele mari ale poporului român.

Iată țelul cel mai de căpetenie, compatibil cu atribuțiunile și chemarea comitetelor secțiunilor Ligei.

* * *

Congresul Ligii s'a deschis sub președenția d-lui M. Vlădescu, președintele comitetului central executiv, asistat de d-nii Bancotescu-Brăila, Beloescu-Bîrlad, Cătușeanu-C. Lung și dr. Inotescu-Buzău, și a ținut două ședințe.

Discursul de deschidere, atât de frumos ca formă și de important ca fond, rostit de președinte, este publicat în extenso de «Liga

Română» și-l recomandăm călduros atențiunii tuturor membrilor acestei secțiuni.

Raportul d-lui V. Niculescu, secretarul Comitetului central, ne-a desfășurat în culori vii, activitatea rodnică și mersul general, pe deplin mulțumitor al Ligii; iar raportul censorilor, ne-au arătat situația, puțin, prea puțin mulțumitoare a casei, cu cifra de Lei 40.000 — la venituri și la cheltueli.

În discuțiunea generală asupra acestor rapoarte, discuțiune la care au participat d-nii Klain (Bacău), Moldoveanu (Brăila), Policrat și Angelescu (Craiova), a luat cuvântul și delegatul d. A. D. Mihăilescu, aprobând activitatea comitetului central și cerind ca Liga să publice în fie-care an, un anuar, despre întreaga activitate.

D-l Mihăilescu a mai luat cuvântul și în chestiune prealabilă, cu ocaziunea alegerii comitetului central executiv.

În comitetul central, au fost aleși :

D-nii B. Ștef. Delavrancea, I. C. Grădișteanu, A. D. Florescu, A. Lupașcu, dr. Istrate St. Periețeanu-Buzău, B. Păltineanu, M. Vlădescu și studentul Demetrescu-Brăila; ca censori d-nii D. Nenițescu, Rădulescu-Motru și A. Vanic.

Dintre propunerile libere, două sunt de o deosebită importanță :

I. D. Ios. Oroveanu (R.-Sărat), propune în termeni plini de patriotism, înființarea unui fond inalienabil de 1.000.000 Lei, și oferă cel dintiu pentru acest scop, suma de Lei 1000.

II. D. Leonte Moldovanu (Brăila) propune să se dea congresului o astfel de organizațiune, încât delegații, să poată da Ligii directiva și unitatea de acțiune, precum și posibilitatea d'a exercita un control efectiv asupra chestiunii generale.

Celelalte propuneri, precum :

a) acea a d. Policrat (Craiova) d'a se serba cu solemnitate, aniversarea de 300 ani (la 1901) a morței lui Michai-Vodă Vițteazul, și :

b) acea a d. Klain (Bacău) d'a se înființa pe lângă Ligă, o instituție deosebită pentru ajutorarea școalelor,

se predau, spre studiere, Comitetului Central.

Congresul expediază apoi o telegramă de

felicitare deputatului Baron Vasilco, care în delegațiunea austriacă, a luat apărarea fraților noștri din Ardeal, contra opresiunilor maghiare; adresează mai departe o telegramă de îmbărbătare Dr. Ioan Rațiu la Sibiu; proclamă mai mulți membrii de onoare și terminându-și astfel lucrările se închide cu o frumoasă cuvîntare a Președintelui.

* * *

Din conversațiunile particulare, ale delegaților d-nii Babeș și Ripeanu, cu d-nii V. Vlădescu, I. C. Grădișteanu și St. Periețeanu-Buzău, reese, că Liga, spre a putea face față credinței și speranței, ce frați nenorociți și asupriți 'și pun într'insa, are urgentă trebuință de numerariu și acești distinși membri ai Comitetului Central executiv, vă roagă prin noi, domnule Președinte, să bine-voiți a vărsa la Centru sumele ce veți fi avînd disponibile și să dispuneți în același timp, fie prin liste de subscripție, fie prin alte mijloace mai practice, adunarea de noi fonduri.

* * *

Ținuta și activitatea Comitetului Central executiv, supusă discuțiilor și aprobării congresului din ăst-an, ne-a oferit, Domnule Președinte, elemente de convingere nepărtinitoare, că Liga s'a consolidat din nou în mod sănătos și că în activitatea ei, ocolind cu desăvîrșire politica militantă de partid, dă o direcțiune, plină de avînt și de înțelepciune mișcării naționale.

În această instituțiune importantă pentru neamul românesc, secțiunea Predeal, 'și ocupă deja de mult, locul ei modest, dar bine definit.

Și este o datorie de onoare pentru noi, nu numai d'a menține buna reputație, ci și d'a contribui cu toții, cu cuvîntul și cu fapta, la înflorirea, creșterea și înălțarea secțiunii noastre, cea mai apropiată de frații suferinși.

Nu ne veți lua dar în nume de rău, Domnule Președinte, dacă pentru ajungerea acestui scop, îndrăsnim a vă face propunerile următoare:

I. Membrii Ligei și cu deosebire cei chemați a o conduce, afirmînd totdeauna și în toate eu-l lor național, ar putea căuta, fie-

care în cercul său de activitate, să cîștige și să înscrie noi membri pentru Liga.

II. Cu concursul învățătorilor, cări totdeauna au fost la dispozițiunea Ligei, s'ar putea arangia în fie-care an, cîte o serie de conferințe populare, pentru a vulgarisa ideile și scopurile Ligei, și a face ca ele să pătrundă tot mai puternic în întreaga societate românească.

III. Cu același bine-voitor concurs al învățătorilor și școalelor, s'ar putea da la ocațiuni concerte populare și reprezentații teatrale, cu subiecte din istoria neamului nostru, pentru dezvoltarea mîndriei naționale.

IV. S'ar putea utiliza toate ocașiunile potrivite pentru convocarea membrilor în adunări intime, conveniri colegiale și mici serate declamatorice-literare, prin ceea ce s'ar putea creia adevăratul spirit de colegialitate și frăție între membri, precum și solidaritatea între dinșii.

V. Liga, ar putea prea bine, să întretină legături binevoitoare și prietenești cu instituțiunile și asociațiunile culturale economice și sociale din comună; ea ar putea să fie reprezentată la toate solemnitățile mari bisericești (serbarea hramului etc), școlare (examene și distribuirea premiilor) și politice-naționale (serbarea de 10 Maiu); ea ar putea, din fondurile rezervate, să ajute pe săteni la nevoie mare, să ajute pe școlarii orfani sau lipsiți, și să împartă premii celor silitori — tot atîtea căi și mijloace, prin cari se afirmă în mod vedit, instructiv pentru mulțime, existența și ființa Ligei, aici în localitate.

VI. Incasările cotisațiunilor pentru Liga, s'ar putea face pe cătune, regulat în fie-care lună. Dată fiind starea noastră materială, pentru mulți, ușor este să dea un leu la lună; greu însă să verse d'odată 15 lei pentru un an.

VII. N'ar fi rău, în cele din urmă, dacă pentru a oferi membrilor oglinda întregii gestiuni a Ligei s'ar pune în aplicare dispozițiunile regulamentului întocmit de comisia aleasă din sînul secțiunii, dispozițiuni privitoare la «gestiunea» «și activitatea» Ligei din Predeal.

Cu modul acesta vom face din secțiunea Predeal, obiectul preocupărilor noastre, din orele libere de ocupațiunile zilnice, vom avea

centrul nostru comun de întâlnire și vom cultiva împreună iubirea pentru neam, patrie și tron și interesul pentru tot ce este demn, frumos, patriotic, plăcut și românesc.

Bine-voiți vă rugăm domnule președinte, a primi pentru d-nii și pentru colegii d-v. din comitet, salutările noastre frățești.

Delegații Secțiunii Predeal la congresul al șaptea-lea al Ligii Culturale, 24/V. 98.

I. G. Babeș.

Raportul a fost primit și luat la cunoștință cu aplause.

D-l Ureche spune că a observat în biserică scrise numele a trei viteji oșteni din reg. 7 Prahova căzuți pe câmpul de luptă în războiul pentru independență, comunică adunării că d-sa va eternisa în marmoră numele acestor eroi, își cadranul îl va dărui bisericii Domnești. Pentru acest act patriotic publicul face ovațiuni generosului donator.

Ne mai fiind nimic la ordinea zilei, președintele secții ridică ședința și mulțumește membrilor pentru că a luat parte la întrunire cum și pentru încrederea cu care l'a onorat alegându-l printre delegații secții.

Saletas.

TEMERILE MAGHIARILOR

Criza nesfârșită a dualismului i-a pus pe Unguri pe gânduri. Unul dintre fruntașii lor scrie în ultimul număr al ziarului *Bud. H.*, sub titlul «*Trecutul și prezentul*» un articol în care zice între altele:

«In timp ce opoziția parlamentară trăește în bună pace cu guvernul nostru, *acesta este nevoit a duce o luptă pe viață și pe moarte cu guvernul austriac.*

În cele opt zile următoare se va rezolvi chestiunea pactului și cu ea împreună viața politică și economică a Ungariei».

După ce autorul face aspre muștrări cercurilor vieneze că au înscenat pe ne-

șteptate căderea lui Gantsch și pentru că *Thun* a cerut mereu târăgănarea tratativelor, el constată că tocmai această târăgănare a fost petroiul de care s'a izbit Bar. *Bánffy*. Și tot așa isbi-se-va și *Szell*, dacă va fi slab de înger și va consimți la o nouă aminare.

«O ast-fel de cădere, continuă autorul *ar însemna o îngrozitoare complicațiune care ar apropia foarte mult primejdia unei crize a constituțiunii.*

Știm că în timpul crizei politice bisericești comitele *Kálnoky* frământa în capul său ideia, că trebuie disolvată Camera maghiară și trebuie întrebată noua Cameră dacă admite alcătuirea legilor bisericești (căsătoria civilă, etc. N. tr.) Deoarece însă atunci n'ar fi fost cu puțință a întruni o Cameră care să fie votat contra legilor bisericești și în acelaș timp să fie susținut hegemonia maghiară, contele *Kálnoky* umbla să pună în fruntea țării pe contele *Hédérwary* (al Croatiei), care **rezemîndu-se pe naționalități** va ticlui o Cameră corespunzătoare.

Cu chipul acesta *misiunea lui Hédérwary* însemna **frîngerea hegemoniei maghiare și ar fi provocat o criză constituțională.** Dar această campanie aventuroasă s'a oprit.

Dar *faptul, că o astfel de plănuire politică s'a putut concepe în creierul celui mai înalt conducător al monarhiei, adică al ministrului comun de externe, prin urmare în capul celui mai înalt păzitor al politicii Curții* — și că s'au și căutat oameni pentru aceasta: toate acestea ne avertizează a fi cu mare băgare de seamă în consimțirea la o nouă aminare. . . »

* * *

Un alt ziar, *Pesti Napló*, guvernamental, pătruns de temerea și îngrijirea unei căderi a guvernului unguresc față cu punctul de vedere austriac, se face luntre și punte pentru a arăta asupra marei primejdii, ce

ar amenința monarchia, dacă d-l Széll s'ar reîntoarce dela Viena rănit greu. Ce s'ar întâmpla atunci, se întreabă această foaie, și-și răspunde ast-fel:

În momentul, cînd guvernul unguresc ar cădea în Viena, parlamentul actual trebuie disolvat. La noile alegeri partida kossuthistă ar crește în proporții uriașe, întreaga opinie publică maghiară s'ar pune pe baza partidei independente și în viitorul parlament ungar n'ar exista decît partidă kossuthistă. Ori cine ar conduce atunci noile alegeri și ori cu cită forță și bani le-ar săvîrși, rezultatul n'ar fi decît: domnia lui Kossuth în parlamentul maghiar.

Perspectiva ce-o desfășură «P. N.» înaintea ochiilor ungurimei e — «grozavă». Anarchia de azi din Austria — zice el — ar dura mai departe, însă «*Slavii din Austria s'ar alia cu naționalitățile din Ungaria, iar Germanii din Austria ar păși la alianță cu Maghiarii*. Conducătorii germani ar veni victorioși la noi și ne-ar zice, că iată, evenimentele au adevărit ceea-ce au vestit ei pururea, că adică hegemonia elementului slav în Austria duce cu necesitate imperioasă la *catastrofa constituției maghiare*».

Infringerea maghiarilor brașoveni

Toată presa ungurească spumegă de mînie, că consiliul județean (*congregația*) din Brașov a respins cererea Ungurilor de acolo de a se recunoaște și limba maghiară, ca limbă oficială (*protocolară*) în acel comitat.

Iată această interesantă desbatere care avu loc săptămîna trecută și pe care o reproducem după «*Gazeta Transilvaniei*» :

Înainte de a trece la ordinea zilei, primarul-președinte a lăsat să se cetească de către raportor *propunerea de urgență a avocatului Iosif Maier și soții*. Raportorul citește o cerere subsemnată de 41 membri ai reprezentanței comunale, prin care se cere dela aceasta să admită în viitor și limba maghiară cu limbă protocolară, pe lângă limba germană și română.

Cele 41 subscrieri, precum s'a constatat, se grupează în modul următor: numai 23 dintre membrii subscriși sunt Maghiari, iar ceilalți 18 numai ca Maghiari nu sunt cunoscuți în orașul acesta. Însuși propunătorul, avocatul Iosif Maier e German și a mers mai înainte tot numai cu germanii și cu Sașii. Tot așa nu sunt cunoscuți ca Maghiari nume ca Iosif Leitinger, frații Adler, dr. Mandl, Samuel Klein, H. Aronsohn, Iosif Schmidt, director de postă pens., Theochar Alexi, Alexander Drechsler, Iosif Schul, Anton Irk econom și alții.

Asupra cererei de mai sus magistratul a făcut propunerea, că deși conform dispoziției legii comunale cererea trebuia subscrișă de $\frac{1}{5}$ parte din membri reprezentanței, iar 41 încă nu fac a cincea parte, totuși din motive de echitate crede a se satisface cererei. Propune deci, în înțelegere cu comisiunea permanentă, că dela 1 Iunie a. c. protocoalele ședințelor reprezentanței să fie purtate și în limba maghiară, încuviințîndu-se și cheltuelile, ce le va căsuna aceasta.

Membrul dr. C. Lurtz se ridică spre a face o contra-propunere. Mai întîiu desfășură cestiunea de drept după legea de naționalitate în care zice, se pretinde că numai $\frac{1}{5}$ parte din membrii reprezentanței pot face o astfel de cerere. După legea comună reprezentanța comunei Brașov constă jumătate din viriliști (100) și jumătate din membrii aleși (100), la cari se mai adaug funcționarii primăriei, cu totul 18. Prin urmare la olaltă membrii sunt în număr de 218, unde se urmează, că 41 încă nu constituie a cincea parte — deci jos. Maier și soții n'au dreptul de a pretinde, ca protocoalele să fie purtate și în limba maghiară.

Cererea însăși — continuă dr. Lurtz — citează trei motive. Întîiu vaza limbei statului, pe care ne cere s'o recunoaștem și prin aceea, ca să-i cîștigăm valoarea aici.

Credem însă, că limba statului n'are lipsă de aceasta, căci ea s'a strecurat deja cu ajutorul, ba adeseori și în contra legii și a dreptului, în toate unghiurile și crăpăturile clădirii de stat. Ba amenință a înghiți chiar limbele nemaghiare apărută de puterea statului ea este în poziție ca zi de zi să apese cu toate mijloacele asupra celor de altă limbă, și să împedice folosirea limbilor materne. Noi suntem cei slabi, noi suntem cei asupriți, cari suntem amenințați a cădea pradă puterii limbii statului, și tot să fim aceia, cari de bună voie și din motive de echitate să-i mai ajutăm încă să străbată și aici. Noi Sașii din contră am avea cauză a pretinde, ca limba noastră maternă germană, limba celui mai mare popor de cultură, să fie respectată aici în Ungaria. Dar oare numai motive de echitate să fi condus pe cetățenii noștri maghiari la această cerere? N'o credem, căci aici șed reprezentanți ai acelei foi maghiare care strigă: «*Brassó, mint volt szászváros, most magyar város*». (Brașovul a fost oraș săsesc odinioară, astăzi e maghiar). Suntem convinși deci, că acest pas al lor tinde asemenea numai spre maghiarizarea acestui oraș.

Cu al doilea motiv cererea se provoacă la *echitate*. Românii — zice — sunt în număr mai mic și totuși procesele verbale se poartă și în limba română. Dar, zice dr. Lurtz, cu Românii stă lucrul altfel. Nu cunosc nici un cas, de când am pășit în viața publică, în care concetățenii noștri Români să fi vătămat simțul nostru național în vr'un chip oare-care, să ne fi împedat în exercitarea drepturilor noastre, sau să fi batjocorit limba noastră. Fiind și ei, ca și noi, asupriți și mîhniți, ne-au întîmpinat frățeste, și cred a o putea spune în numele concetățenilor mei sași, că și astăzi de ar veni Românii în număr cît de mic și ne-ar ruga să cîștigăm valoarea limbii lor, le-am face bucuros această concesiune. Cum că la timpul său am conces Românilor dreptul de limbă protocolară, nu este decît o dovadă, că noi nu suntem conduși de șovinism, ci de vechiul simț de drept germanic, care ne îndeamnă a întîmpina pe toți cu amicitie, cari se poartă cu amicitie față de noi.

Ce privește al treilea motiv al cererei,

interesul public, neg, că interesul public ar cere, ca procesele verbale ale orașului să fie purtate și în limba maghiară. Mi-am însemnat numele celor subsemnați, am convingerea, că toți știu nemțește, ba mulți din ei se bucură de un cerc mare de mușterii sași, ca Adler (zaraful), ca Drechsler (cafegiul) ș. a. De un interes public nu poate fi dar vorba aici. De va succedea odată petenților să adune numărul recerut legal de subscrieri, ceea ce nu le va fi greu, căci în listă sunt chiar Germani, sau Evrei și Greci, cari pînă acum voiau să treacă ca Germani, atunci ne vom pleca înaintea legii. Pe cîtă vreme însă nu vor avea 44 sau 45 de subscrieri, nici un Sas nu poate să încuviințeze cererea lor.

Dacă voiți — continuă vorbitorul — să fim cu prevenire față cu d-voastră, aceasta stă în mîna d-voastră. D-voastră Maghiarii aveți puterea, îngrijiți ca în comună și comitat să se execute legea cu conștiințiozitate, dovediți prin fapte simțimintele voastre amicabile, și atunci fiți convinși, că vom strînge cu bucurie mîna, ce ni-o întindeți și a măsurat obiceiului nostru german vă vom întrece încă în dovezile de amicitie. Pe cîtă vreme însă zilnic trebuie să simțim, că toată arta de stat modernă țintește cu privire la noi numai la desnaționalizare, nu vom crede cuvintelor fățarnice.

Din toate aceste considerațiuni propune a se respinge propunerea magistratului sprijinită de comisiunea permanentă.

După dr. Lurtz vorbește unul din subscriitorii cererei, dr. I. Zakarias. El găsește lucru caracteristic, că pe cînd de o parte unii dintre fruntașii sași aduc laude și mulțămiri fișpanului pentru că este sincerul promovător al păcii în comitat, pe atunci dr. Lurtz accentuează, că se întîmplă nelegalități, cari turbură pacea între naționalități; află caracteristic, că dr. Lurtz provoacă pe Maghiari să inaugureze în comitat alta direcție, pe cînd și în Congregație, ca și în reprezentanța comunală tot Sașii formează majoritatea. În ce privește limbagiul foilor maghiare, acestea nu vorbesc așa cum vorbește «*Kronstädter Ztg.*» zi de zi despre Maghiari. Se silește a arăta apoi, că vaza limaei statului pretinde purtarea procesului verbal și în limba maghiară. Funcționarii primăriei nu cunosc limba ma-

ghiară cum se cade. Dacă se va purta protocolul și în limba maghiară, vor avea ocasiunea să și-o însușiască mai bine. Vorbește și de echitate și se încearcă în fine a dovedi, că $\frac{1}{5}$ parte dintre membri este numai de 40, căci funcționarii nu s'ar socoti după lege. Sprijinește cererea celor 41.

Membrul dr. A. Mureșanu observă la cele expuse de dr. Lurtz cu privire la Români, că dînsul (vorbitorul) de cînd este membru al acestei reprezentanțe a găsit în vigoare dreptul protocolar al limbii române. D-lui Lurtz, care s'a făcut membru mai în urmă, poate nu-i este cunoscut, că atunci cînd s'a luat decisiunea, ca în limba română să fie limba protocolară a comunei, membrii români erau reprezentați în număr mai mare, așa că cererea lor a fost în adevăr sprijinită de a cincea parte ai membrilor reprezentanței. Nu a fost dar o concesiune, ce li s'a făcut din partea concetățenilor sași, cum crede d-l Lurtz, ci hotărîrea prin care s'a recunoscut dreptul limbii române, ca în limbă protocolară, a fost luată în deplinul înțeles al legii de naționalitate, membrii români formînd numărul recerut. Dacă în decursul anilor din urmă s'a mai micșorat numărul membrilor români, la aceasta au mai contribuit împrejurările schimbate, cari sunt bine cunoscute și Sașilor, de pildă odinioară suburbiul Blumăna trimetea în comună numai reprezentanți sași și români, iar de un timp încoace acest suburbiu pe urma noilor pactări alege aproape numai membri maghiari și cîți-va sași.

Consimte pe deplin cu cele expuse de d-l avocat Lurtz relativ la tendințele neertate și ilegale de estindere și expansiune cu ori-ce preț a limbii statului, în detrimentul dreptului de limbă al naționalităților nemaghiare. Chiar după legea de naționalitate, dreptul limbii statului este mărginit. Dovadă e chiar cazul de față, care pune pe Maghiari, ca naționalitate, alături cu celelalte naționalități, așa că trebuie să vină cu cerere. Nici legile existente prin urmare nu acordă Maghiarilor, ca element domnitor, un drept de limbă superior și universal. Din nenorocire tendința de a valida un astfel de drept în paguba noastră există și se manifestă aproape zilnic, cum s'a văzut și astăzi, aducîndu-se ca motiv

nu legea, ci respectarea vazei limbii statului. Cred deci, că cum au făcut Românii, trebuie să facă și Maghiarii din acest oraș, conformîndu-se strict dispozițiilor legale.

Ia la cunoștință cu plăcere înclinarea amicabile manifestată de antevorbitorul Lurtz față cu Românii prin aceea, că a dat expresiune simpatiei pentru cauza comună a celor asupriți. La asemeni dovezi Românii vor răspunde în totdeauna cu mulțămire.

Dechantul I. Moor, în vorbirea sa întinde coarde mai line plingîndu-se, că s'a încins o desbatere «agitată» asupra unei cereri atît de firești. Sașii, cari se alipesc așa de mult de limba lor maternă, să nu ia în nume de rău Maghiarilor cînd o fac și ei aceasta. Față cu dr. Mureșianu observă, că n'a tras la îndoială legalitatea procedurii cînd cu primirea limbii române, ca limbă protocolară. Cu toate acestea trebuie să dea de gîndit, zice, că pe cînd membrii români sunt azi în reprezentanță numai 28 se crede de lipsă, ca limba lor să fie limbă protocolară, dar față cu limba maghiară nu se află aceasta de lipsă, cu toate cu 41 de membrii o cer și cu toate că este și limba statului. Mai mult îl doare însă declararea lui Lurtz, că Sașii și astăzi fără nici o considerare ar concede fără preget decretarea limbii române ca limbă protocolară, ear Maghiarilor din contră nici odată nu le-ar face a astfel de concesiune. Aceasta este doavda de antipatie față cu maghiarii și e întrebare, dacă folosesc, sau strică Sașii prin aceste păcii dorite de Lurtz.

După o replică a lui Lurtz, a cerut cuvînt Teochar Alexi și foarte agitat a accentuat, că dacă și el a subscris cererea aceasta, n'are să i se ia în nume de rău. Intîiu a voit să meargă cu Sașii, dar aceștia nu l'au primit în sînul lor. Tot aceeași s'a întîmplat cu Românii. Ce era dar să facă, decît să se alătore la maghiari, cari l'au primit cu brațele deschise, și să subserie cererea, deși e Grec, mai bine zis se ține de Greci, căci nu e tocmai Grec de baștină.

Mai vorbește membrii Moor și Zakarias, iar după ce protonotarul desfășură încă odată propunerea magistratului arătînd între altele, că atunci cînd s'a primit limba română ca limbă protocolară cererea a fost

semnată de 43 membri români — primarul Hiemesch pune la vot mai întâiu contra-propunerea lui dr. Lurtz. Pentru această propunere au votat 67 membri; contra ei au votat numai 23. Prin urmare s'a enunțat ca conclud, că *cererea celor 41*, ca limba maghiară să fie admisă ca limbă protocolară, *este respinsă*.

PRIGONIREA SLOVACILOR

Cetim în *Tribuna Poporului*:

Tribunalul din Rosenberg tocmai acum a sfârșit cu cercetarea în afacerea «ațitării» naționaliste dela Cubinul de jos.

Antecedentele procesului sunt următoarele: O societate de diletanți slovaci a dat o producție teatrală, căreia i-a urmat joc! La petrecere Slovaci aranjieri au avut neprecauția de a chema și Unguri. Unul dintre aceștia cu numele Ruttkay n'a știut să respecte dreptul celor ce l'au invitat și a început a face larmă, se înțelege în limba cea mai potrivită larmei, în ungurește.

Unul dintre aranjieri ne mai putînd suferi năsbuțiile infumuratului Ungur s'a dus la el și i'a spus următoarele vorbe: «Aici limba ungurească n'are ce căuta, dacă mai rostești vr'o vorbă ungurească, așa te dăm afară, de nici nu-ți mai aduci aminte c'ai fi la petrecere slovăcească».

Ruttkay, ungurașul, îngîmfat ca tot neamul lui, în loc să se șteargă din sală a pus pe țigani să-i cînte «Szozatul». Slovaci auzind «szozatul» au năpădit asupra jun-gurașului și a Țiganilor și i-a îmblătit cum se cade. Ruttkay, făcîndu-l Slovaci scăpat, a făcut arătare împotriva preotului Daniil Druba carele ci-că ar fi zis: De n'ași fi preot, v'ași învăța eu «Szozat».

Studentii unguri din Cubinul de jos au sărit în ajutorul lui Ruttkay, însă și ei au mîncat-o nespălat și acum cu toții umblă pe la tribunale cerînd pedepsirea aranjierilor, iar la ministru de culte cerînd amovarea preotului naționalist.

CLERUL ROMÂN

ȘI

STATUL MAGHIAR

Am arătat de cîte-va ori tendințele politice maghiare de a submîna, cu arginții lui Iuda, autonomia bisericii române de peste munți. Independența clerului român este un ghimpe în ochii maghiarismului și de aceea caută acesta, cînd cu biciul cînd cu zahărul să frîngă cerbicea preoțimeii române, în care se razimă politica națională în Transilvania.

De astă dată zahărul ar fi să fie «ajutorul de Stat», un dar danaic, menit să corumpă caracterul pînă acum atît de integru al clerului de peste munți.

Dăm aici după *Tribuna* știri și fapte despre mișcarea produsă în biserica română în urma celei mai noi diplomații maghiare.

Congresul extraordinar.

Biserica gr.-or. e pusă în fața grelei chestiuni: să primească, ori nu ajutorul ce-l oferă statul în condițiuni foarte grele, pentru a întregi salariul preoților la *minimalul* de 300, respectiv 600 fl.

Toate trei sinoadele s'au ocupat cu această cauză. Nici unul nu s'a declarat fără rezervă pentru primirea congruei. Cel din *Caransebeș* s'a declarat direct contra. Acum congresul național bisericesc se va întruni în sesiunea extraordinară, ca să hotărască. Numai 10—12 zile ne mai desparte de importanta hotărîre, și opinia publică este nedumerită încă. Ar fi bine dacă bărbații fruntași ai bisericii gr.-or. s'ar ocupa în presă cu această gravă chestiune.

Chestiunile bisericii gr.-cat.

Biserica gr.-cat. stă în fața unor chestiuni și mai complicate. Autonomia ei bisericească

nu e recunoscută nici acum, ba e amenințată a se perde în organismul străin al bisericii maghiare rom.-catolice.

Chestiunea congruei e pe cale de a se rezolva și pentru preoțimea gr.-cat. în aceeași formă, ca și pentru preoții gr.-or.—adeacă din partea statului, și de sigur tot în aceleași condițiuni.

Acum a venit a treia chestiune: cea a ajutorului de stat. Sinodul arhiepiscopalesan din urmă, ținut la Blaj, a fost hotărât a nu mai primi acest «ajutor» fatal în condițiunile puse de guvern pe nedreptul. Durere, că acest concludus nu s'a observat. Acum vine guvernul și agravează și mai mult chestiunea, stabilind condițiuni și mai umilitoare, absolut inadmisibile.

Mișcarea clerului.

Noile măsuri ale guvernului cunoscute deja, au provocat o furtună de indignare în clerul bisericii unite.

Unii au respins banii nevoind să înghe-nuche demnitatea bisercii sale înaintea guvernului maghiar și a sbirilor săi. Alții însă nesocotindu-se ce fac, s'au supus, minăți de marea miserie și multele iple, ce le sufer.

Pe lângă altele acum li se mai ia preoților și o taxă pentru *vidimarea* chitanței.

Taxa umilirei.

Iată ce i se scrie «Unirei» din protopopiatul Ibașfalăului:

«Pe aici nu vice-comitele — zice corespondența — ci *pretorele* vestește preoților norocul, ce i-a ajuns, și încă într'un mod de tot nou. Un preot a fost venit zilele trecute la Ibașfalău în afaceri private. Se întâlnește cu pretorul. — «D-le părinte, capeti, 50 fl». și îl duce la el în cancelarie. Și colo îi dă o chitanță unguerească, subscrisă de pretor, cu care să scoată banii dela vladiciă.

— «Pentru aceasta ai să plătești un *florin*».

— «D'apoi cum, d-le pretor, eu știu unguerește și mi-o pot face și eu, de ce să mai plătesc un florin?» — «Nu se poate, asta așa trebuie să se întimple», și a plătit

popa frumos 1 florin. Celorlalți preoți li s'a telefonat să vină la pretură cu câte *doi florini*. Despre unii se susține că le-au și așternut Ordinariatului, iar alții mai precauți le țin încă acasă.

Preoți bravi.

E înălțătoare pilda de bărbăție ce o dau unii preoți în fața cutezanței bruște a stăpînitorilor. Am arătat unele casuri și azi putem presenta unul nou. Iată ce ne scrie un brav preot de pe Cîmpie:

Săbadul de Cîmpie, 12 Maiu n.

In 9 Maiu vorbeam cu un frate preot din tractul Mureșului, de care mă țin și eu. Vorbeam chiar despre modul josnic, îndrăsnit, batjocoritor a împărțirii ajutorului de stat. Pe cînd discutam cu tot focul isbucnit din inima-mi iubitoare de biserică, care m'a crescut și căruia sunt fericit a-i servi azi, mă întîmpină judele comunal cu o scrisoare, zicîndu-mi: Bucură-te, domnule, că-ți aduc bani.

M'a surprins și zîmbînd 'i-am răspuns: Mic? Bani? Nu aștept!

Știam că nu am de unde căpăta bani. Am luat scrisoarea crezînd, că va fi vre-o pedeapsă dela protopretorul, care ne-a făcut vizită neașteptată la școală și și-a arătat nemulțumirea sa.

Dar ce să vezi?

Mi-ar fi plăcut să pot striga așa de tare, ca toată lumea să mă audă și să se mire, că mie, care, am declarat în persoană, că nu cer ajutor de stat, îmi dă ajutor și încă cum? Așa, precum arată copia aci alăturată (1).

Dacă o viperă m'ar fi mușcat, nu mi s'ar fi turburat singele atît de tare. M'a lovit în ambițiunea de cetățean cinstit, de Român adevărat, de preot iubitor de turma mie încredințată spre păstorire, a lovit autoritatea bisericască căreia mă închin, dar pe care o văd prin aceasta de tot desconsiderată.

M'am turburat, încît am strigat de două ori: Nu-mi trebuie banii lui Iuda și în chi-

(1) E același text, aproape, ca și în celelalte comitate.

tanța lui Petru Suciu, preot gr.-cat., nu va figura nici cînd vidimarea protopretorului, dacă ar fi nu 50 fl., ci 50 de mii florini.

Fost-am învățat a trăi curat domnește; dar sper că voi învăța a trăi și sărăcește și pînă cînd credincioșii mei vor avea o coajă de pîne ori mălăiu, nici eu cu familia-mi nu voi muri de foame.

Și oare, cînd fie-cărui preot i se împarte tot pe calea pe care mă îmbia și pe mine cu ajutorul de stat, se mai află un preot. căruia să nu i se sue sîngele în față? Să mai fie vre-un preot, în care de cum-va simțămîntul național a dormitat, să nu se aprindă, să nu învieze tocmai de această suflare omorîtoare?

Și să se mai aștepte vre-uu preot român gr.-cat., care să întîrzie a abzice de acest ajutor, nu pentru că nu ar avea lipsă, ci pentru modul și forma în care se împarte?

Doamne nu ne lăsa în calea ispitei și ne mîntuește de cel rău.

Petru Suciu,
preot gr.-cat., în Săbad.

Sinod provincial.

În ast-fel de măsură crește și lățește legitima indignare a preoților atinși în caracterul lor. Ast-fel stînd lucrurile credem că e o necesitate neînconjurabilă, ca un *sinod provincial* să se convoace spre a face pașii de lipsă.

Ideea o vedem, exprimată cam cu sfială în *Unirea*. Credem însă că trebuie luate măsuri grabnice, ca sinodul să fie convocat, spre a stabili o procedură unitară, căci altfel unii fac una, alții alta, și desordinea se lățește demoralisînd.

Sunt timpuri grele adevărat; timpuri excepționale. Cu curaj și abnegațiune însă se pot brava, pînă nu e încă prea tîrziu.

Capii bisericii române gr.-catolice să se ridice la înălțimea situației, și să fie siguri de tot sprijinul clerului și poporului românesc.

E o datorință, ce li se impune, și dacă nu vor lua măsurile de lipsă își vor asuma o grea responsabilitate pentru viitor.

Articolul „Unirei“.

Sub titlul «*Pîne*»! «Unirea» publică în

n-rul său din urmă un prim-articol, din care extragem următoarele:

Mișcarea, ce s'a inițiat în sînul preoției noastre rurale e semn, că glasul nostru nu a răsunit în pustie, și clerul e la locul său, ca cel puțin în ora 11-a să suplinească, ce a omis pînă acum. Și ne înveselește cu atît mai mult această mișcare, cu cît după cum suntem informați, pe alocurea se observă chiar în sînul credincioșilor laici, cari înțelegînd pericolul, ce amenință pe conducătorii lor sufletești, sunt gata a le sări în ajutor.

Am arătat în numerii trecuți unele modalități de a ne forma înșine un fond de salarizare propriu pentru cler, — un *sinod provincial* le va arăta poate mai lămurit și mai competent, — am arătat tendințele umiltoare, ce guvernul le impune clerului nostru la distribuirea de ajutoare, și dacă nu ne-am declarat categoric pro sau contra, am făcut-o din motivul, că nu avem aerul de a impune părerea noastră nimănui.

Tot ce avem de spus în privința aceasta e, ca să nu precipităm lucrurile și să nu perdem încrederea în noi, înainte de a ne cunoaște.

Ajutorul de stat e umilitor în forma de acum, dar o intervenție a arhierilor noștri, o ținută demnă și solidară nu ar putea modifica această formă? — Suntem săraci, nu avem fonduri disponibile de salarizare; dacă s'ar porni o acțiune de propagandă, cînd păturile de jos convinse de pericolul ce-i amenință pe ei și pe preoții lor ar aduce și ele obolul lor, nici atunci nu am fi în stare a ne forma un fond cît de modest?

ÖSTERREICH UND UNGARN

Wien, 20. Mai.

Abgesehen von der heute erfolgten Veröffentlichung der gemeinsamen nationalpolitischen Forderungen der deutschen Parteien, die dem nächst eine Besprechung finden sollen, steht die Frage des österreichisch-ungarischen Ausgleiches noch immer im

Mittelpunkte der Discussion und es ist auch vollständig ausgeschlossen, dass eine Entscheidung bezüglich der inner politischen Lage getroffen oder auch nur versucht werden wird, so lange nicht das Verhältnis der beiden Reichshälften, wie es sich künftig gestalten wird, klargestellt ist. Die Beziehungen der beiderseitigen Regierungen sind seit einiger Zeit recht gespannte geworden und mit grossem Interesse verfolgt man die weitere Entwicklung der Dinge. Das erste Mal bemerk man mit Befriedigung aber auch mit nicht zu überwindender Verwunderung, dass die massgebenden Kreise Cisleithaniens sich den Anschein geben, als ob sie die Absicht hätten, der magyarischen Unverschämtheit die Stirne bieten zu wollen. Wenn man bedenkt, dass noch vor wenigen Jahren der Abgeordnete Dr. *Lueger* einer förmlichen parlamentarischen Lyncjustiz unterworfen worden ist, als er es wagte, im Abgeordnetenhaus eine antimagyarische die österreichischen Interessen in entschiedener Weise wahrnehmende Rede zu halten, dann wird man es begreifen, dass man mit nicht geringem Erstaunen zusieht, dass nun sogar österreichische Minister zu der Erkenntnis gelangt sind, dass die Nachgiebigkeit nicht die richtige Art und Weise ist, in der man mit den Nachbarn jenseits der roth-weiss-grünen Grenzpfähle verkehren muss.

Wer mit den Verhältnissen einigermaßen vertraut ist und Einblick in die Verhältnisse hinter den Coulissen der gräflich *Thun'schen* Politik hat, der wird zur Überzeugung kommen, dass die überraschend energische Haltung der österreichischen Regierung in der Ausgleichsfrage ihre sehr gewichtigen Gründe hat. Vor Allem täuscht man sich, wenn man glaubt, dass Graf *Thun* etwa derjenige ist, auf dessen Conto die seit einiger Zeit etwas kräftigere Betonung der österreichischen

Interessen zu setzen ist. Der Ministerpräsident ist mit dem «neuen Cours» in der Ausgleichsfrage allerdings insoferne einverstanden, als er sich zugesteht, dass eine schwächliche Unterwerfung unter *Széll'schen* «Formeln» seine ohnehin nicht starke Position vollständig untergraben müsse. Die Seele des Widerstandes gegen die übermütigen magyarischen Ansprüche sind aber zweifellos der Handelsminister Baron *Dipauli* und der Finanzminister Dr. *Kaizl*; auch für ihre Haltung gilt natürlich dasselbe, wie für die des Cabinetchefs. Ausserdem sind aber auch ganz specielle Gründe vorhanden. Die Partei der Dr. *Kaizl* angehört, die jungtschechische hat in der Ausgleichsfrage stets den denkbar entschiedensten Standpunkt eingenommen und zwar nicht nur aus wirtschaftlichen Erwägungen, sondern auch als Gegner der Magyaren und ihrer Politik an und für sich. Dr. *Kaizl* hat als Abgeordneter im Namen der Partei wiederholt in diesem Sinne gesprochen, er hat daher ein doppeltes und dreifaches Interesse daran, nicht den Gedanken aufkommen zu lassen, dass er der Exploitation Österreichs durch die judaeomagyarische Clique nicht entgegenetrete. Ganz ähnlich muss auch das Bestreben des Handelsministers Baron *Dipauli* in der Ausgleichsfrage möglichst energisch vorzugehen, beurtheilt werden.

Auch die katholische Volkspartei, deren Führer der Minister war, bevor er ins Cabinet berufen wurde, ist es ihren politischen Antecedentien schuldig, gegen die Magyaren nicht gefällig zu sein und der katholisch-conservative Baron *Dipauli* ist schon mit Rücksicht auf die Kirchenpolitik der «liberalen» ungarischen Staatmänner verpflichtet, keine philo-magyarische Haltung einzunehmen. Dazu kommt noch, dass die Wahlbezirke der katholischen Volkspartei in Oberösterreich und Steiermark an das christlich-soziale Territorium

grenzen; so dass die Abgeordneten der genannten Partei nichts anderes thun können, als in der Ausgleichsfrage mit den christlich-sozialen zu gehen, zumal ihnen Dr. *Lueger* wiederholt gedroht hat, er werde in ihren Bezirken gegen sie agitieren, wenn sie es wagen würden, mitzuhelfen, dass Österreich neuerdings der magyarischen Ausbeutung preisgegeben werde. Das genügt, um den Eifer, dem der Handelsminister in der Verfechtung der österreichischen Interessen an den Tag legt, hinlänglich zu erklären. Trotzdem, wie man sieht, die Motive, die die beiden Mitglieder des Cabinetes Thun zu ihrem allseits angenehm vermerkten entschiedeneren Auftreten in der Ausgleichsfrage bestimmen, keine selbstlosen sind, hat man doch alle Ursache diese bisher noch nicht dagewesene Auflehnung österreichischer Minister gegen die magyarische Hegemonie mit Genugthuung zu begrüßen.

Austriacus.

DIE ENDLOSE KRISE

Die langwierigen Verhandlungen der österreichisch - ungarischen Regierungen behufs Erneuerung des wirtschaftlichen Ausgleiches fangen nachgerade an, langweilig zu werden.

Kein Mensch will eigentlich den Ausgleich; die Magyaren lauern auf den Augenblick, wo sie kraft ihres «selbstständigen Verfügungsrechtes» Zollschranken gegen Österreich errichten können; den andern Völkern wiederum ist der österreichisch-magyarische Ausgleich verhasst, weil sie nicht einsehen können, warum man den Magyaren wieder einmal ihre Vorzugs-Stellung im Reiche verlängern und verbürgen sollte.

Die lärmenden jüdischen Blätter, die, um den Magyaren zu gefallen, den Dua-

lismus als ein Werk der höchsten staatsmännischen Einsicht priesen, geben sich jetzt alle Mühe die Zersetzungs-Zeichen dieses unglücklichen Systems zu vertuschen, obwohl heute alle Welt der Überzeugung ist, dass der Dualismus Alles eher nur keine Bürgschaft für den Bestand des Reiches ist.

Der Dualismus ist krank, und zwar seit langen Jahren, eine lange Krankheit aber bedeutet einen sichern Tod. Vergebens reisen also die beiderseitigen Minister zwischen Wien und Budapest hin und her: dieses tief ungerechte staatsrechtliche Verhältniss ist in seinem Lebensmark erschüttert. Da helfen keine homöopathischen Mittel mehr. Da gehört eine Radicalkur oder — das ganze Reich geht aus den Fugen.

Auf was wartet man eigentlich noch in Wien? Dass die Magyaren ihre Honved-Armee stetig vermehren, um im günstigen Augenblick ihre secessionistischen Formeln ins Werk zu setzen, die Lostrennung Ungarns von Österreich zu proclamiren und für dieselbe auch die in die Honved-Cadres eingezwängten Nationalitäten aufmarschiren zu lassen? Wenn das der Wiener Weisheit letzter Schluss ist, dann hat man die Budapester Hofburg umsonst repariren lassen, denn für die Magyaren würde dann auch die Personal-Union eine unerträgliche Last sein!

Wäre es da nicht vernünftiger diesen Plänen zuvorzukommen und mit einem männlich kühnen Soldatenhieb diesen dualistischen Knoten durchzuhauen?

Denn selbst wenn die Erneuerung des Ausgleiches gelänge, würde sie keine definitive Verhältnisse schaffen können.

Warum also mit aller Gewalt diese unnatürlichen, die Monarchie tief schädigenden Zustände aufrechterhalten wollen?

Wie lange soll noch diese beschämende politische «Gemeinschaft auf Kündigung» bestehen bleiben?

Die Völker des Reiches haben es satt bekommen, für die magyarischen Hirnge-spinnste finanziell und geistig ausgebeutet zu werden. Es ist hoch an der Zeit, dass der Ausgleichs-Skandal ein Ende nehme und dass man an die Einführung einer Verfassung denke, die allen Völkern im gleichen Maasse ihre Rechte auf Leben und Entwicklung verbürge.

Ein 7bürger.

INFORMAȚIUNI

Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor.

Domnii membrii ai Ligii Culturale din Secția București, sunt cu onoare rugați, a se întruni în *Adunarea generală*, în ziua de Duminecă 16 Maiu corent, la orele 2 p. m., în localul Ligii Strada Nouă No. 3; conform art. 23 din statute, spre a alege delegații, pentru congresul anual Ligei ce va avea loc în ziua de 6 Iunie viitor.

Președintele Secțiunei București.
St. Periețeanu-Buzău.

Din corespondențele, ce le-am publicat la diferite ocașii, cetitorilor noștri, le este cunoscut, la câte șicane sunt expuși bieții ocnari de la Uioara. La minele de acolo sunt neîndreptățiți și rău tratați, în România li-s'a oferit muncă rentabilă la minele de la Tîrgu-Ocna, dar deși s'a făcut în cauza lor întervenire telegrafică prin ministerul de externe, au trecut șapte săptămîni de atunci fără a se da vre-un răspuns din partea guvernului ungar. Ocnarii ar voi înșiși să meargă, dar nu li se dau pașapoarte ba mai sunt încă și batjocoriți. Zilele trecute veniseră aici la Brașov vre-o 36 de Români din Uioara, căci plătind fie-care notarului de acolo cîte o taxă de 50 cr., primiseră cîte un act, pe basa căruia notarul îi asigurase, că vor putea primi de la viceșpanul din Brașov certificat de trecere. Ac-

tele notarului însă nu aveau nici o valoare, el a primit taxele și pe bieții oameni i-a făcut să vină de geaba pe la Brașov, perținînd timpul și făcîndu-și spese zadarnice. Așa ne descrie faptul unul dintre martorii oculari. E ne mai pomenit, că cetățenii unui stat civilizat să fie legați de gliă, cum sunt Români la noi, cărora în țara lor li-se face imposibilă subsistența, iar ca să meargă în alte țări pentru a-și agonisi pînea nu li-se permite!

Scriind în] „*Magyarország*“, Pázmándy iară bate cîmpii pe socoteala naționalităților nemaghiare din Ungaria și cere că după ce s'a desființat „secția naționalităților“, nici să nu se mai pomenească de ele, căci „Ungaria e stat unitar, cu caracter de rasă“. Propune apoi ca „să nu se îngăduie nici o uneltire naționalistă, nici o adunare, nici o organizare a parte. In Ungaria nu se poate suferi nici un comitet naționalist, nici un corp de alegători cu un cuvînt nici un așezămînt cu tendințe de exercitare a drepturilor politice“. Și ca prostia să fie completă, capul strechiat al lui Pázmándy mai cere de la Széll ca să organizeze bine poliția, ca astfel să se cunoască conducătorii naționalităților.

Se vede că e secete și ferbințeală mare la Budapesta

A apărut «*Considerațiuni istorice asupra evoluțiunei popoarelor și aplicațiunea lor la națiunea noastră*, de Ioan Clinciu.

La o adunare generală a dascălilor Unguri ce s'a ținut în Baia-de-Criș un dascăl cu numele György Aladár, între alte prostii a zis și următoarele: «In Ungaria fie-care om nu poate fi de cît Maghiar. Sunt și totdeauna vor fi Unguri greco-catolici și greco-orientali, Unguri cari vorbesc în limba valahă, dar vai lor, dacă vor uita, că trăind aici pe pămînt maghiar ei sunt Maghiari și că maghiarul care vorbește în limba valahă, nici cînd nu poate fi dușmanul Maghiarului care vorbește în limba maghiară greco-catolic, sau celui calvin ori de confesia mosaică, pentru că toți sunt numai Maghiari. Aici trebuie să trăim, aici trebuie să și murim, ca frații împreună și acela care voește să ridice părete despărțitor între *Maghiarul care vorbește în limba valahă și între alți concetățeni, acela să-vîrșește crimă în potriua patriei sale.*

Aceștia-c dascăli? Mai bine i-ar băga d. Széll în poliție și în jandarmi.

Ziarul *L'Indépendance Belge* dela 20 Mai publică un mare articol sub titlul «*Les Roumains de Transylvanie*».

Autorul spune că a vorbit de curind cu un fruntaș român și a aflat cu părere de rău, că intriga maghiară a izbutit să producă divisiuni profunde între Românii din Transilvania care pînă mai acum vr'o patru ani luptaseră cu atîta energie în cît atrăseseră asupra lor atențiunea întregii lumi civilizate.

Autorul blamează apoi pe Unguri pentru politica lor fanatică și pentru că sunt de o revoltătoare imoralitate față de naționalități. Autorul discută broșura *bánffystä*, scrisă de faimosul *Jancsó Benedek*, și-și exprimă indignațiunea, că Ungurii mai au cinismul a se mindri cu infamul lor sistem de spionaj și de corupție.

Articolul fiind foarte semnificativ pentru felul cum judecă străinii faza actuală a chestiunii naționale, îl vom reproduce în întregime în numărul viitor.

*

In momentul cînd punem revista sub presă, guvernul Austriei și acela al Ungariei își așteaptă sentința pe care are s'o pronunțe Impăratul Fransisc Iosif în cearta dintre cele două guverne, ceartă ivită în chestia reînnoirii pactului economic dintre cele două State.

Ziarele maghiare prevestesc căderea cabinetului Thun, ceea ce însă nu însemnează că guvernul d. Széll ar fi așternut tocmai pe roze.

In ori-ce caz, actuala criză este de o esențială importanță, pentru că din ea are să iasă soluțiunea în cauza pactului.

*

Ziarul *Pester Lloyd*, într'un articol recent, cere guvernului să ia măsuri, ca noua linie ferată Berlin-București să nu se ducă lumea călătoare, făcînd-o să înconjure Budapesta. Organul amintit cere, ca trenurile

Berlin-Budapesta, care acum perecurg o distanță medie de 50 chil. pe ceas, să precurgă 70 chil., iar dela Budapesta la Vîrciorova să facă 55—60.

Asta-i! Par'că dacă-i pe alegere, trenul Berlin-București nu ar putea să-și accelereze și el parcursul!

POȘTA REDACȚIUNEI

D-lui St. — Focșani. — Am cetit cu interes actele istorice pe care ni le-ați trimis, credem însă că ar fi mai bine ca instituția, de care amintiți, să facă publicațiunea.

Vă rugăm deci a ne scrie dacă voiți să le predăm numai decît A?

*

Anonymus. — Nu publicăm *din princip* poezii, cu atît mai puțin de cele scrise latinește, ori-cît de patriotice ar fi de altcum, pentru că aici tot nu le-ar înțelege mai nimeni. Numai din această cauză nu v'am putut satisface cererea.

 S'a pus sub tipar

ANUARUL BUCURESCILOR

CAROL GÖBL

PE ANUL 1899—1900

și va apare la 1 Iunie 1899.

Rugăm pe toți industriașii, comercianții, funcționarii, proprietarii, avocații, inginerii și particularii, cari nu sunt trecuți în Anuar sau sunt greșit trecuți, a ne trimite în cel mai scurt timp adresele d-lor corecte, spre a se publica **gratis** în Anuar.

Asemenea se primesc anunțuri cu prețuri moderate.

A se adresa: Institutului de Arte Grafice **CAROL GÖBL**, str. Dómei 16.